

I. A disszertáció célkitűzései

Jelen disszertáció középpontjában a **kétnyelvű fordítói szakszótár** áll, egyfelől mint rendkívül komplex, több tudományos diszciplína metszéspontjában álló és ezért interdiszciplináris megközelítést igénylő szótártípus, másfelől ezen szótártípus egy konkrét megvalósítása egy kétnyelvű nyugdíjbiztosítási szakszótár formájában (ld. Fata 2005b).

A fordítói szótárt mint meghatározandó szótártípust napjaink tudományos irodalma – mind a metalexikográfia, mind pedig a fordítástudomány – számos elnevezéssel illeti.

A fordítási szótárakat, ekvivalenciaszótárakat a legtöbb létező szótártipológia kétnyelvű szótárakként definiálja (ld. Worbs 1997), amelyek – szemben az egynyelvű szótárakkal – a baloldali forrásnyelvi lemmák jobboldali célnyelvi ekvivalenseit kínálják. Fenti megnevezések azonban figyelmen kívül hagyják a definiálandó szótár célközönségének igényeit, elvárásait. Worbs ezért (u.o., 521) a 'fordítói szótár' (Translationswörterbuch) elnevezést javasolja, amely – tőle függetlenül – a nemzetközi szakirodalomban is mindinkább elterjedni látszik (vö. Christian-sen 1994, Duvå/Laursen 1994, Tarp 2004 'translation dictionary'; Tarp 2005a 'diccionario de traducción') stb.

Jelen disszertációban a fordítói szótár elnevezést fogjuk alkalmazni, kutatásunk tárgya azonban további meghatározást és szűkítést igényel.

Worbs (1997) nyomán a fordítási célokra készített fordítói szótárak két nagy csoportját különböztetjük meg: a szótárban ábrázolt nyelvek számát tekintve beszélünk egy-, két- és többnyelvű szótárakról, míg a szótárban ábrázolt szókincs tekintetében általános és speciális (ezen belül is: szak-) szótárakról.

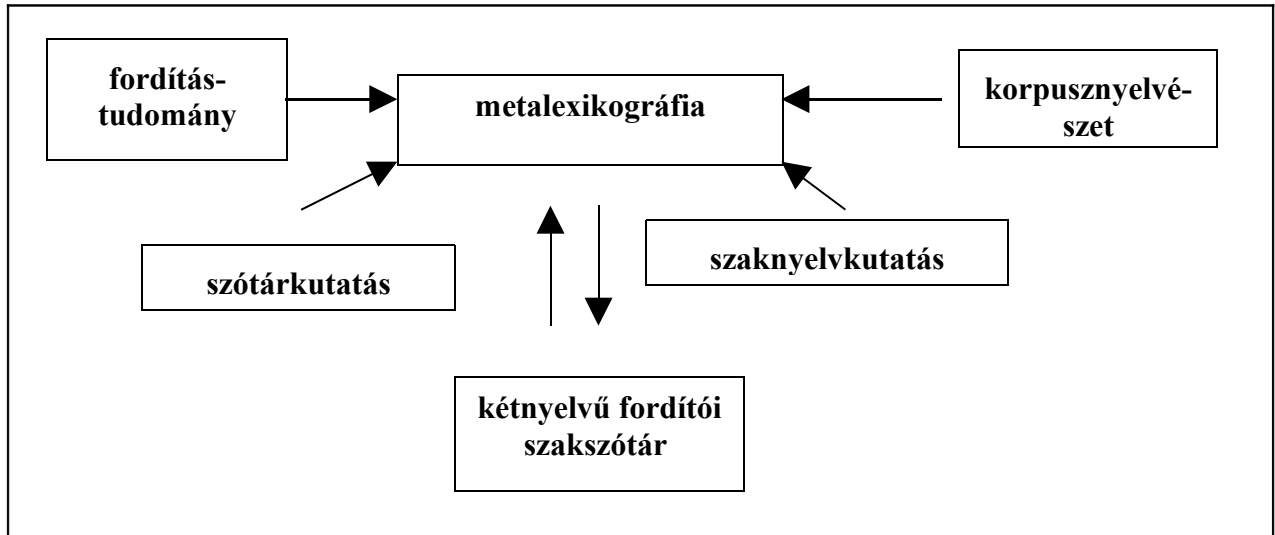
Jelen disszertáció középpontjában a **kétnyelvű fordítói szakszótár** altípus áll, amely szótártípus elnevezésére még a 'kétnyelvű fordítási célokra készült szakszótár' elnevezés tűnik helytállóknak.

A megvizsgálandó szótártípus meghatározásakor és más szótártípusoktól való elkülönítésekor Bergenholtz/Tarp (2002) és Wiegand (2001) által kínált munkadefinícióból indulunk ki:

„A kétnyelvű fordítási célokra készült szakszótár egy olyan használati tárgy, amelynek legfontosabb célja, hogy a kiszemelt célcsoport (jelen esetben: fordítók) információs igényét a lehetséges felhasználói szituációkban a szótár tárgyaül választott szókinés tekintetében (jelen esetben: nyugdíjbiztosítás) mindkét nyelven kielégítse.”

Már fenti munkadefinícióból is levonható az a következtetés, hogy egy kétnyelvű fordítói szakszótár megalkotásánál integrált szemléletmódra, illetve más tudományágakkal való interdiszciplináris együttműködésre van szükség.

Bár fenti szótár(típus) megalkotásakor sokkal több tudományterület eredményeinek bevonására lenne szükség, mintsem az egy disszertáció keretében ábrázolható lenne, kutatási céljaink eléréséhez az alábbi tudományos diszciplínák eredményeit vettük figyelembe (ld. lenti ábra): szótárkutatás, fordítástudomány, korpusznyelvészet, illetve szaknyelvkutatás.

A lexikográfiai gyakorlatból kiindulva, a konkrét szakszótárprojekt megvalósítását megelőzően az alábbi kérdések merültek fel:

- Kellően rugalmasak-e a hagyományos szótártípológiák keretei, hogy befogadjanak egy új szótártípust?

- Milyen szerepet játszik a kétnyelvű nyomtatott szakszótár a fordítói segédeszközök tipológiájában?
- És a fordítók mindennapjaiban?
- Rendelkezésünkre állnak-e olyan korpusznyelvészeti módszerek, illetve egy kész szempontrendszer, amelyek megkönnyíthetik egy szakszövegkorpusz összeállítását?
- Léteznek-e olyan kontrasztív szaknyelvi kutatási eredmények, amelyek az elvégzendő empirikus vizsgálatokhoz módszertani segítséget nyújthatnak?

Fenti kérdésselvetések azt eredményezték, hogy a kétnyelvű szakszótár megalkotása előtt áttekintsük a felsorolt tudományágak relevánsnak vélt kutatási eredményeit, és azokat a tudományos lexikográfiai gyakorlatban való felhasználhatóságuk szempontjából megvizsgáljuk.

A jelen disszertációban ábrázolandó 'kétnyelvű fordítói szakszótár' kettős jellegéből következően – egyfelől mint egy több tudományág metszéspontjában álló metalexikográfiai kutatási tárgy, mint szótártípus (ld. elsősorban 2., 3. fejezetek); másfelől egy konkrét, megvalósult szótárprojekt (ld. 4., 5. és különösen 6. fejezet) – jelen disszertáció célkitűzése is kettős: egyfelől a konkrét szakszótárprojekt során nyert tapasztalatok, felismerések egybevetése az elméleti tudományos kutatási eredményekkel; másfelől pedig az elméleti kutatási eredmények alkalmazhatóságának, felhasználhatóságának vizsgálata a lexikográfiai gyakorlatban.

II. A disszertáció felépítése

A fentiekben bemutatott kérdésselvetések mérvadóak voltak a szótártípus, illetve a konkrét szakszótárprojekt felvázolásánál. A felsorolt négy tudományos diszciplína kutatási eredményeinek vizsgálata a disszertáció felépítésében, illetve a fejezetek sorrendjében is tükröződött: Egy-egy fejezet foglalkozik a négy tudományág relevánsnak vélt kutatási eredményeinek bemutatásával.

Mivel a kétnyelvű fordítói szakszótár meghatározásakor Bergenholtz/Tarp (2002) munkafeladatdefinícióját vettük alapul (ld. fent), célszerűnek tűnt az ott ábrázolt lépések és munkafolyamatok átvétele is egy szakszótárprojekt előmunkálatai során: a szakszótári előkészületek során egy metalexikográfiai keretet alkottunk (2. fejezet); feltérképeztük (a szakirodalomból, illetve önálló empirikus kutatás során) a célközönség szakszótárakkal szembeni igényeit, elvárásait (3. fejezet); a szakszótár alapjául összeállítottunk egy szakszövegkorpuszt (4. fejezet); a korpusz segítségével felvázoltuk a szakterület fogalmi rendszerét (C melléklet); ezen fogalmi rendszer alapján kontrasztív-terminológiai vizsgálatokat végeztünk (5. fejezet); a fogalmi-szaknyelvi egybevetés kétnyelvű szakszótárban való megjelenítésével a 6. fejezet foglalkozik.

Jelen disszertáció 2. fejezete „A fordítói szótár és a germanisztikai metalexikográfia” címet viseli. Ebben a kétnyelvű fordítói szótárt mint egy önálló, ámde rendkívül komplex szótártípust ábrázoltuk. Megállapítást nyert, hogy a hagyományos szótártipológiák keretei nem elég rugalmasak és nyitottak egy újfajta szótártípus befogadására, mert csak létező, illetve „tisztá” szótártípusok felvételére képesek. Ezen oknál fogva kutatásaink során Kühn (1989), Wiegand (1988/1994), illetve Bergenholtz/Tarp (2000/2002) szótártipológiájára támaszkodtunk. Az olyan elnevezések mint ’kézikönyv’ (Kühn 1989), ’szakmai minden-szótár’ (Wiegand 1988/1994) ill. ’funkcionális fordítói szótár’ (Bergenholtz/Tarp 2002) állnak a legközelebb az általunk elképzelt és konkrét példán bemutatott szótártípushoz.

A 2. fejezet további súlypontját – az egyetlen e tárgykörben létező – fordítói segédeszközök tipológiájának (Nord 2002) bemutatása alkotta abból a szempontból, hogy abban milyen helyet foglalnak el a kétnyelvű nyomtatott szakszótárak. Itt kerültek továbbá bemutatásra az alkalmazott fordítástudomány kutatási eredményei (a fordítók kritikai segédeszköz-kutatása).

A 3. fejezet „A fordítói szótár és a szótárhasználati kutatások” címet kapta. Ebben a fejezetben a relatív csekély számú empirikus kutatás eredményeit ismertetjük, melyek fordítók szakszótárakkal való elégedettségét, illetve javaslatait vizsgálták. A fejezet második felében az általam fordítók körében végzett empirikus kutatás releváns eredményei találhatók. A szakirodalomból megismert, illetve a saját kutatásokból nyert felhasználói javaslatok, igények a konkrét szótárprojektben (leírását ld. 6. fejezet) kerültek megvalósításra.

A 4. fejezet – „A fordítói szótár és a korpusz” címmel – célkitűzése kettős volt: Göpferich (1995) nyomán felvázoltunk egy – a nyugdíjbiztosítási szakterület szempontjából valamennyi releváns szövegfajtát lefedő – kontrasztív-pragmatikus szakszövegtipológiát. A korpusz szelekciója és redukciója egy szótári alapot eredményezett, amely aztán a fogalmi rendszerek (C melléklet), illetve a szakszókincs felvázolását és összehasonlító elemzését tette lehetővé (ld. 5. fejezet).

Az 5. fejezet, amelynek címe „A fordítói szótár és a szaknyelvkutatás” volt, első részében felvázolta és egybevetette napjaink németországi és magyarországi szaknyelvkutatásának témáit, súlypontjait, elért kutatási eredményeit. Megállapítást nyert, hogy jelentős hangsúlyeltolódás tapasztalható a szaknyelvek kutatása felől a szakmai kommunikáció kutatásának irányába. Továbbra is hiányoznak viszont az alapkutatások, mint például a szakszótári munkálatok előkészületeként tekinthető kontrasztív szaknyelvi kutatások. Az 5.3 fejezet ezért néhány hiánypótló kontrasztív szaknyelvi kutatásra vállalkozott az adott szakterületen.

A 6. fejezet „A kétnyelvű fordítói nyugdíjbiztosítási szakszótár és koncepciója” címet kapta. Ez a fejezet – Bergenholtz (1992, 61) nyomán „műhelybeszámoló”-nak is nevezhető – számba veszi és feltárja a szakszótári projekt előkészületei során tett megállapításokat, elért kutatási eredményeket, meghozott döntéseket. A szakszótár célkitűzéseinek, potenciális felhasználóinak és funkcióinak felvázolása után a magyar-német szakszótári rész makro- és mikrostruktúrájának bemutatása történik példaszócikkkel illusztrálva (6.5 fejezet). A szakszótár szerteágazó mediostruktúrával rendelkezik, amelynek bemutatása a 6.6 fejezetben történik.

III. A disszertáció kutatási eredményeinek összefoglalása

A jelen disszertációban elért kutatási eredmények két csoportba sorolhatók: A) azon következtetések és kutatási eredmények, amelyek a szakszótári koncepció kialakítására közvetlen módon hatottak; B) azon kutatási eredmények és tapasztalatok, amelyek a konkrét szakszótár-koncepció célkitűzésein messze túlmutatnak, és részben a jövőbeni kutatási feladatok közé sorolhatók (ld. IV. alatt).

Az A csoportba tartozó kutatási eredmények az alábbi pontokban foglalhatók össze:

- A 2. fejezetben megállapítást nyert, hogy a hagyományos szótártípológiák nagyon gyorsan elérik „teljesítőkéességük” határát, amennyiben egyfelől csak már létező szótárakat, másfelől pedig „tisztá” szótártípusokat képesek csak befogadni. Ezen oknál fogva metalexikográfiai kutatásaink során a Kühn (1989) által a szótárak felhasználási lehetőségeik szerinti tipologizálását, illetve a modern funkciótan (Bergenholtz/Tarp 2002) szakszótártípusainak modelljét vettük alapul, azok előnyeit ill. erősségeit szem előtt tartva. Ily módon elméleti keretet teremtettünk egy komplex szótártípus kidolgozásához.
- A 3. fejezet kutatási eredményeinek összegzéseként elmondható, hogy fordítók és tolmácsok körében végzett szakszótárhasználati kutatások mind a magyar, mind pedig a germanisztikai szakirodalomban csak kis számban álltak rendelkezésünkre. Egy 20 fős populáción elvégzett saját empirikus kutatás ugyan nem nevezhető reprezentatívnak, de átfogó jellege miatt alkalmassá tehető arra, hogy nagyobb számú résztvevővel is elvégezhető legyen, ily módon gazdagítván a magyarországi alkalmazott fordítástudományt.
- Már a korpusz összeállítását megelőzően megállapítást nyert (4. fejezet), hogy – egyfelől – szaklexikográfiai célokra összeállított korpuszokkal szembeni kritériumok csak elszórtan és csekély számban léteznek; másfelől a már megvalósult korpuszalapú szakszótári projektek vezetői is igen csekély figyelmet szentelnek tudományos értekezéseikben a szakszótári korpusz bemutatásának (vö. Stepnikowska 1998 ill. Muráth 2002). Ezen oknál fogva – Atkins/Clear/Ostler-re (2002) támaszkodva – megalkottunk egy korpuszfogalmat, illetve felvázoltunk egy szakszövegkorpusz összeállításához szükséges szempontrendszert. A szakszövegkorpusz alapján egy kontrasztív-pragmatikus szakszövegtípológiát alkottunk, amely mindkét nyelvben átfogó képet nyújt a szakterületet jellemző szakszövegfajtákról.
- Bár az 5. fejezet egy a magyar, illetve a német szaknyelv kutatás jelenlegi kutatási céljainak, helyzetének rövid felvázolására vállalkozott, megállapítottuk, hogy alapkutatások, így pl. kontrasztív lexikológiai-terminológiai kutatások nem állnak sem a magyar, sem pedig a német szaknyelv kutatás érdeklődésének homlokterében. Ez a megállapítás a disszertáció kutatási célkitűzéseivel nem közvetlen módon kapcsolatban álló kutatási eredménynek tekinthető.

Fenti hiány részleges pótlására a disszertáció 5.3 fejezete vállalkozott, amelyben az alábbi kutatási eredményeket értük el:

- A nyugdíjbiztosítási szakterület fogalmi rendszerét alapul véve azonosságokat és külön-bözőségeket állapítottunk meg a két ország fogalmi rendszerének elemei, valamint a két nyelv fogalmakat megjelenítő szakkifejezései között.
- A magyar nyugdíjbiztosítás szaknyelvének modellálásával és ábrázolásával annak köznyelvi, illetve egyéb szaknyelvekkel való kölcsönös kapcsolódásaira mutattunk rá. A szakszókincs elemzése során kísérletet tettünk arra, hogy bemutassuk egy mégoly kicsi szaknyelv – mint a nyugdíjbiztosítás – dinamikusan változó és heterogén összetételű szakszókincsét.
- A nyugdíjbiztosítás szakszókincsének kontrasztív vizsgálata során különös figyelmet fordítottunk az igekészlet egybevetésére, amely véleményem szerint a (kontrasztív) szaknyelvi kutatások méltatlan módon elhanyagolt kutatási területe. Az igekészlet kontrasztív vizsgálatának tulajdonított különleges figyelem több helyütt is megnyilvánult: A nyugdíjbiztosítás német és magyar igekészletének kontrasztív egybevetésekor – átfogó elemzés formájában, illetve egyes esettanulmányok során.
- Kontrasztív szaknyelvi kutatásaink során az alábbi ekvivalencia-típusokat különböztettük meg: **Részleges funkcionális ekvivalenciát** állapítottunk meg a fogalmi rendszerek azon elemei között, amelyek mindkét fogalmi rendszerben megtalálhatók, de fogalmi inkongruencia esete áll fenn közöttük. **Nincs ekvivalencia** abban az esetben, ha bizonyos forrásnyelvi fogalmak nem találhatók meg a másik (célnyelvi) szakterület fogalmi apparátusában. Ez utóbbi esetben a fogalom célnyelven történő visszaadása fordítási ekvivalensek segítségével történik. Harmadsorban beszélhetünk a forrásnyelvi és célnyelvi fogalmak között fennálló **hamis barát** viszonyról.

A kétnyelvű fordítási célokra készült nyugdíjbiztosítási szakszótár megalkotásával egy többfunkciójú, aktuális, korpuszalapú szakszótár megalkotása volt a célunk (6. fejezet). A megalkotott szakszótár tipológiai besorolásakor megállapítást nyert, hogy az elmúlt években készült

ugyan néhány tudományosan megalapozott szótár Magyarországon, de további feladatok várnak mind a lexikográfiai elmélet, mind pedig a lexikográfiai gyakorlat területén a kutatókra.

IV. További kutatási feladatok

Már jelen disszertáció 6. fejezetében – a hazai lexikográfia témaköreinek, kutatási területeinek áttekintésekor – szóltunk arról, hogy az utóbbi években megélénkültek a magyar lexikográfiai kutatások; a lexikográfiának mint önálló tudományos diszciplínának kialakulásáról ugyanakkor még nem beszélhetünk. Ezzel egyidejűleg megállapítottuk, hogy az utóbbi években ugyan egyre több tudományos alapú szótár jelenik meg Magyarországon, megjelenésük gyakorlati indíttatású, illetve magyar elméleti lexikográfiai kutatásokra nem támaszkodhatnak.

Tudományos értekezések, disszertációk – mint ahogy a jelen disszertáció is – szükségszerűen elméleti és gyakorlati kutatási eredményekkel gazdagítják a hazai szótárírást.

Hogy a magyarországi elméleti és gyakorlati lexikográfia összefonódását jobban szemléltessük, álljon itt egy példa: A disszertációkban (ld. pl. Muráth 2002, Hollós 2004) a szótártervezet bemutatását (rendszerező szótárkutatás ill. szótártipológia) megelőzi a meglévő szótárak kritikája (kritikai szótárkutatás), illetve a potenciális szótárhasználók igényeinek feltárása (szótárhasználati kutatások).

A magyarországi metalexikográfia mint önálló tudományos diszciplína megteremtésére olyan úttörő jellegű írások állnak rendelkezésünkre mint Muráth 2000, 2002, különösen azonban 2004a és 2004b, illetve többek között Fóris 2002; további sürgős feladatok várnak azonban a hazai lexikográfusokra valamennyi felsorolt lexikográfiai tudományterületen.

A jelen disszertáció fejezeteinek sorrendjét követve az alábbi kutatási feladatok állnak előtűnk, amelyek megoldásához jelen keretek között csak kismértékben tudunk hozzájárulni:

- Fenomenológiai jellegű szótártipológiák helyett, melyek már meglévő szótár(típusok)on alapulnak, illetve egy adott szótár(típus) végleges helyét jelölik ki, olyan szótári klasszifi-

kációkra van szükség, amelyek a szótárak felhasználási lehetőségeit, illetve a szótári funkciókat veszik a rendszerezés alapelvül.

- A kétnyelvű fordítási célokra készült szakszótárak presztízsét csak úgy lehet helyreállítani, ha a szakszótári előkészületi munkálatok részeként a potenciális felhasználók igényeit, javaslatait is feltérképezzük. A szótárhasználók reális ismereteihez, szótárhasználati szokásaihoz iránytűként szolgáló empirikus kutatás a szakszótári koncepciót is jelentős mértékben gazdagíthatja. Hogy csak néhány szempontot említsünk: A szócikkekhez tartozó magyarázatok absztrakt mivolta, illetve komplexitása; hasznosnak vélt, illetve redundáns információk a lemmaszelekció során; szakmai előszavak, illetve fogalmi rendszerek bemutatásának igénye; stb.
- Egy empirikus kutatás – átfogó jellegének köszönhetően (mint ahogy azt jelen disszertációban is láthattuk) – fontos információkat tartalmazhat, továbbá ajánlásokat fogalmazhat meg a fordítástudósok, fordításoktatók, szakmai szövetségek, szaklexikográfusok és kiadók számára, túlmutatva ezzel a szótárhasználati kutatások eredeti célkitűzésén. Tekintettel az ilyen jellegű kutatások csekély számára Magyarországon, további átfogó jellegű empirikus kutatásokra van szükség. A cél az lenne – és itt utalnánk Ripfel/Wiegand-ra (1987) valamint Muráth-ra (2002) –, hogy további vizsgálati szempontok bevonásával (ú.m. életkor, személyes ambíciók, származás, nyitottság, technikai tudás) egy „felhasználói szociológiát” alkossunk meg.
- Egy fordítási célokra szánt szaknyelvi korpusz szempontrendszerének felállításával, illetve egy kontrasztív-pragmatikus szakszövegtipológia megalkotásával a magyarországi korpusznyelvészeti kutatások során elsőként tettünk kísérletet arra, hogy egy teljes szakterületet lefedő szakszövegtipológiát készítsünk és azt idegennyelvi párjával egybevevessük.
- A megalkotott és a jelen disszertációban bemutatott szempontrendszer figyelembe vehető és alkalmazható más szakszöveggörpuszok, illetve szakszótári koncepciók elkészítésénél is. Ebből a szempontból vizsgálataink és korpuszépítési módszereink jelentős mértékben hozzájárulhatnak a szaklexikográfiai gyakorlat pozíciójának megerősödéséhez. A megalkotott szakszöveggörpusz gyakorlati haszna annak digitalizálásával jelentős mértékben növelhető. Ez a munkalépés sürgős jövőbeni feladatnak tekintendő, hogy ezáltal megalkothassuk egy elektronikus szakszótár alapját.

Jelen disszertáció 5. fejezetében kísérletet tettünk arra, hogy a kontrasztív szaknyelvkutatást elméleti és gyakorlati eredményekkel gazdagítsuk. Elméleti kutatási eredményként tekinthető a németországi és a hazai szaknyelvkutatás – saját kutatásokon alapuló – jelenlegi helyzetének felvázolása, valamint a jövőbeni kutatási feladatok megállapítása. A fejezet további részében a nyugdíjbiztosítás szakszókincsére vonatkozó kontrasztív rendszerspecifikus vizsgálatokat végeztünk.

Az alábbiakban számbavesszük a kontrasztív szaknyelvkutatás terén előttünk álló legfontosabb kutatási feladatokat:

- További korpuszalapú, szinkrón empirikus szaknyelvi kutatásokra van szükség. Az egyes szaknyelvek morfológiai, szintaktikai, szövegnyelvészeti (részben kontrasztív) vizsgálati eredményei jelentős mértékben hozzájárulhatnak a hazai szaknyelvkutatás megélénküléséhez és önálló tudományággá válásához.
- A szaknyelvek köznyelvvél, illetve más szaknyelvekkel való kölcsönhatásait vizsgáló kutatások szintén csak kisszámban vannak jelen a hazai szaknyelvkutatásban, éppen ezért fontos kutatási területet jelentenek a jövőben.
- Szükség van továbbá a magyar szaknyelvek diakrón szempontú vizsgálatára (természetesen a jelenkori fejlődési tendenciák figyelembevételével), ami szintén értékes kutatási eredményekkel gazdagíthatja a hazai szaknyelvkutatást.

A kétnyelvű fordítói szakszótár meghatározásánál és szótártipológiai besorolásánál a modern funkciótan (Bergenholtz/Tarp 2002) kutatási eredményeit vettük alapul, és az alábbi – a tulajdonképpeni szakszótári koncepciót meghaladó – két tudományos megállapítást tettük:

- Egyfelől bizonyítást nyert, hogy a Tarp (1995) által megalkotott biszkopális, kétnyelvű, kétirányú szakszótári típus lexikográfiai modellje alkalmazható a tudományos lexikográfiai gyakorlatban. A jelen disszertációban bemutatott kétnyelvű, fordítási célokra létrehozott nyugdíjbiztosítási szakszótár koncepciójával ezt kívántuk igazolni.

- Másfelől megállapítást nyert, hogy egy kétnyelvű szakszótár megalkotásánál egy gyakorlati tapasztalatokon alapuló, emiatt a lexikográfiai gyakorlattal szoros összefonódást mutató lexikográfiai elméletre tudunk támaszkodni.
- A nyugdíjbiztosítási szakszótár koncepciójának, a felmerült döntések, kutatási eredmények részletes bemutatásával reményeink szerint elérhető, hogy azok más szakszótári koncepciókra és nyelvpárokra is alkalmazhatók legyenek.

Jelen disszertációban kísérletet tettünk arra – hogy a disszertáció eredeti, kettős célkitűzésének megfelelően –, elméleti és gyakorlati kutatási eredményekkel gazdagítsuk a magyarországi metalexikográfiát. A lexikográfiai gyakorlatból kiindulva, egy kétnyelvű, fordítóknak szánt szakszótár koncepciójának kapcsán kiderült, hogy – a kutatásainkba bevont tudományos diszciplínák tekintetében – csak kevés elméleti kutatási eredményre támaszkodhatunk. Emiatt magunk kényszerültünk a hiányzó kutatási eredmények feltárására, melyek az alábbi pontokban foglalhatók össze: a meglévő szótártípológiák kiegészítése és „kombinálása” a Kühn (1989), illetve Bergenholtz/Tarp (2002) által kínált szótárklasszifikációk előnyeivel és erősségeivel; 20 fős populáción elvégzett kérdőíves felmérés (szak)szótárhasználati szokásaikról; egy funkcionális korpuszfogalom megalkotása; egy szakszövegkorpusz szempontrendszerének felállítása, továbbá egy kontrasztív-pragmatikus szakszövegtípológia megalkotása; a szakszókincs kiválasztott elemeinek kontrasztív lexikológiai-terminológiai vizsgálata.

A jelen disszertációban felvázolt hiányzó kutatások pótlása – különösképpen ami a kontrasztív lexikológiai-terminológiai kutatásokat mint két- és többnyelvű szakszótári előkészületi munkákat illeti – elsősorban a magyar lexikológusok, lexikográfusok érdekében állhat, hiszen az egységes Európa nagy nyelveinek (ú.m. francia, angol, német) tudósai, lexikográfusai, terminológusai nem mutatnak különösebb érdeklődést a kis nyelvek szakszókincsének, terminológiájának vizsgálata iránt. Ezen a ponton kikristályosodni látszik a magyar tudóstársadalom számára egy óriási kutatási potenciál, hogy a nemzetközi terminológiai, metalexikográfiai kutatások terén rangos elismerést vívjon ki magának.

V. A disszertáció témaköréből készült publikációk:

1. FATA, Ildikó (2003a): Möglichkeiten der Verbindung von fachlexikographischer Theorie und Praxis dargestellt am Beispiel eines ungarisch–deutschen, deutsch–ungarischen Fachwörterbuchs zur Rentenversicherung. [A szaklexikográfia elméletének és gyakorlatának összekapcsolási lehetőségei egy magyar–német, német–magyar nyugdíj-biztosítási szakszótár példáján bemutatva.] In: KOPECKY, Karmen Terzan / PETRIC, Teodor (Hrsg.): Germanistik im Kontaktraum Europa II. Internationales Symposium. Maribor/Ljubljana 18-20. April 2002. Maribor: Pedagoska fakulteta, 178-196.
2. FATA, Ildikó (2003b): Der Umtext in der fachlexikographischen Theorie und seine Umsetzbarkeit in die fachlexikographische Praxis. [A melléklet a szaklexikográfiai elméletben és megvalósítási lehetőségei a szaklexikográfiai gyakorlatban.] In: NÉMETH, Attila (Hrsg.): Linguistische Beiträge ungarischer Nachwuchsgermanisten an der Universität Veszprém vom 28-29. März 2003., 63-91. (Studia Germanica Universitatis Veszpremiensis, Supplement 3)
3. FATA, Ildikó (2006): Egy szakfordítók körében végzett felmérés eredményei és tanulságai. In: KLAUDY, Kinga / DOBOS, Csilla (Hrsg.): A világ nyelvei és a nyelvek világa. Soknyelvűség a gazdaságban, a tudományban és az oktatásban. A XV. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai. Miskolc, 2005. április 7-9. Pécs/Miskolc: MANYE/Miskolci Egyetem, Vol.2/1., 393-398.o.
4. FATA, Ildikó (2007a): Kriterien und Methoden für die Zusammensetzung einer kontrastiven pragmatischen Fachtexttypologie. [Egy kontrasztív pragmatikus szakszöveg-tipológia összeállításának kritériumai, módszerei.] (A Pécsi Közgazdaságtudományi Egyetem Üzleti Kommunikáció és Idegennyelvi Tanszéke által 2005. június 23-25-e között „A fordítás és tolmácsolás interdiszciplináris aspektusai” címmel megrendezett konferencián elhangzott előadás.) [megjelenés alatt]

VI. Egyéb publikációk

1. BALOGH, Marlen / FATA, Ildikó (2006): Die Übersetzerspezialisierung am Germanistischen Institut der Katholischen Péter-Pázmány-Universität – Projektvorstellung und Zwischenbilanz. [A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Germanisztikai Intézetében működő fordítói specializáció bemutatása, első eredményeinek összegzése.] In: KARNOWSKI, Paweł / SZIGETI, Imre (Hrsg.): Sprache und Sprachverarbeitung. Akten des 38. Linguistischen Kolloquiums in Piliscsaba 2003. Frankfurt am Main: Peter Lang, 483-495.
2. FATA, Ildikó (2000): Russisch–deutsches Glossar zur Rentenversicherung. [Orosz–német nyugdíjbiztosítási glosszárium] In: Lebende Sprachen. Zeitschrift für fremde Sprachen in Wissenschaft und Praxis. 4/2000. 175-182.
3. FATA, Ildikó (2001): Muráth, Ferencné (Szerk.): Wirtschaft Sozialpolitik – aktuell. [Rezension über das Fachwörterbuch / Recenzió a szakszótárról]. In: JUG (Jahrbuch der ungarischen Germanistik) 2001, 315-319.

4. FATA, Ildikó (2005a): Hilfsmittelgebrauch beim Übersetzen fachsprachlicher Texte – Ein Seminarkonzept in der Übersetzerausbildung. [Segédeszközhasználat szaknyelvi szövegek fordítása során – Egy szeminárium koncepciója a fordítóképzésben.] In: BRENNER, Koloman / RADA, Roberta (Hrsg.): Praktische Aspekte der Lexikographie. Beiträge des Lexikographischen Workshops am 16-17. Oktober 2003 an der Loránd-Eötvös-Universität Budapest. Budapest: ELTE Germanistisches Institut, 197-208. (Budapester Beiträge zur Germanistik; 48.)
5. FATA, Ildikó (2005b): Magyar–német, német–magyar nyugdíjbiztosítási szakszótár. Szeged: Grimm.
6. FATA, Ildikó (2007b): Eredmények, feladatok, kihívások – avagy hol tart ma a hazai szaknyelvkutatás? (A Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Uralisztikai Tanszéke által 2006. november 9-10. között megrendezett „A magyar mint veszélyeztetett nyelv” konferencián elhangzott előadás. [megjelenés alatt])